

Петровська І. П.
викладач НТУУ «КПІ»
Філобоченко В.В.
студент ФММ НТУУ «КПІ»

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

В статті проаналізовано проблемні питання інноваційного розвитку України та визначено аспекти державного регулювання процесом інноваційного розвитку економіки та з'ясовано економічну сутність цього процесу.

Ключові слова: державна інноваційна політика, інновація, нововведення, державне регулювання.

Вступ. Сьогодні Україна повинна розв'язати питання суперечності між необхідністю інтегруватися у світову економіку, з одного боку, та можливістю забезпечити розширене відтворення, захист свого внутрішнього ринку, власного товаровиробника і національні інтереси, з іншого. Досвід розвинених країн світу свідчить про те, що економічне змагання за лідерство на міжнародних галузевих ринках відбулося, насамперед, завдяки впровадженню інноваційних моделей соціально-економічного розвитку держав.

Провідним суб'єктом, що формує конкурентне середовище й постійно розвиває його з метою підтримки конкурентоспроможності виробників як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, є держава. Саме тому ключовим фактором економічної політики країни повинна стати державна інноваційна політика, що надасть можливість спрямувати діяльність на виведення економіки України з затяжної економічної, фінансової та інвестиційної кризи.

Постановка задачі. За сучасним розвитком макроекономічної ситуації країна має можливість займати пристойне місце у сфері розвитку і освоєння технологій за умови проведення обґрунтованої довготермінової науково-технологічної політики, високої активності населення, стійкого високого рівня залучення різноякісних ресурсів у сфері науки і освіти [1, с.20].

Вітчизняні вчені В.П. Александрова, М.І. Скрипченко, Л.І. Федулова [1, с. 15] стверджують, що перспективний розвиток інноваційної діяльності в країні залежатиме від позитивних змін в тенденціях темпів зростання рівня інноваційної продукції відповідно до обсягів реалізації науково-технологічних пріоритетів, особливо тих, що відповідають концепціям прогресивних напрямів науково-технічного розвитку розвинених країн світу. Ними також визначено, що до найбільш актуальних та ефективних науково-технічних напрямів належать наступні: ресурсозберігаючі технології; інформаційні технології; біотехнології; авіакосмічні технології; створення

нових конкурентоспроможних матеріалів і видів техніки, в тому числі комп'ютерної, автоматизованої техніки, робототехніки та інших видів інноваційної продукції.

Актуальним питанням статті є сучасний стан соціально-економічного розвитку України, який потребує подальшого розгляду проблеми стратегічного формування та ефективного впровадження державної інноваційної політики в розбудові економіки країни.

Результати дослідження. Прагнення нашої країни до активних світових інтеграційних процесів обумовлює необхідність висвітлення проблеми інноваційного розвитку вітчизняної економіки відповідно до окреслених пріоритетних світових напрямів інноваційної діяльності, як у загальному плані, так і в окремо взятому галузевому секторі.

Суть цього питання слід розглядати з урахуванням елементів переходу у здійсненні, формуванні економічної політики країни від традиційно-технологічних методів регулювання до застосування принципово нових технологічних процесів та комплексних технологічних систем. Цей процес, в свою чергу, змінює весь технологічний уклад держави, що потребує певної узгодженості в розробці програмних інноваційних заходів та окреслених потреб в розвитку економічного комплексу країни, визначені потенційних можливостей для подальшого ефективного розвитку економіки країни. Введення інноваційних процесів, які призводять до суттєвих змін в структурі та технологічному укладі країни, повинні базуватися на економічно-обґрунтованому виборі пріоритетних напрямків їх реалізації з визначенням довгострокових перспектив подальшого розвитку всього комплексу економіки країни, що дозволить уникнути протиріч між потребами та можливостями впровадження інновацій.

За роки незалежності України було прийнято близько двохсот державних програм за різними напрямками розвитку. Але процес впровадження економічних перетворень, завдяки яким підвищується саме роль держави у формуванні та реалізації інноваційної політики отримала своє нормативно-правове підґрунтя лише з прийняттям у 2002 році Закону України «Про інноваційну діяльність» [2] (далі – Закон). Відтак, процес «інновації» розглядається, як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Сьогодні світова та вітчизняна наукова думка не сформувала єдиного визначення сутності інноваційного процесу. Варто зазначити, що сучасні економісти трактують поняття інновації залежно від об'єкту та предмету свого дослідження. Найбільш близьким за своїм змістом у визначенні сутності інноваційного процесу відповідно до чинного вітчизняного законодавства є трактування поняття «інновація» Б. Санто[3, с. 83], який розглядає цей процес, як такий суспільно-техніко-економічний процес, що через практичне використання ідей та винаходів призводить до створення

кращих за своїми властивостями виробів, технологій; у випадку, коли інновація орієнтована на економічну вигоду, прибуток, її поява на ринку може принести додатковий дохід.

Таким чином, ми можемо спостерігати, що у визначеній Законом сутності поняття «інновація» відсутній економічний аспект його значення, хоча передбачено кінцевий позитивний результат від впровадження нововведень.

Згідно Закону, головною метою державної інноваційної політики стає створення соціально–економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково – технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції [2]. Отже, державна інноваційна політика на основі чинного законодавства передбачає забезпечення соціально–економічних, організаційних і правових умов для впровадження інноваційних технологічних нововведень, створені конкурентної продукції/послуг, прийняті інноваційних рішень різного характеру, але не вказує з якою метою, якими засобами здійснюється цей процес.

Логічним постає визначення поняття «інноваційної діяльності», як діяльності, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [2], а отже передбачає наявність економічного ефекту від впровадженого інноваційного процесу.

Таким чином, сутність означених понять дає можливість представити ланцюг послідовних інноваційних компонентів, які приводять до кінцево-окресленого інноваційного результату (рис. 1.).

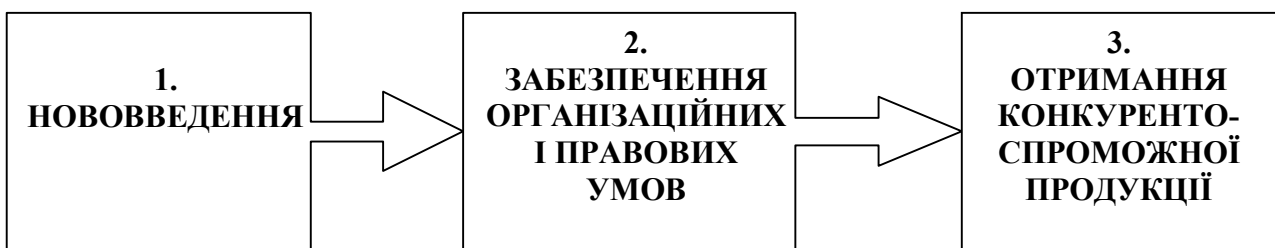

Рис. 1. Компоненти інноваційного процесу

Проаналізуємо застосовування цієї схеми в аспекті державного регулювання процесом інноваційного розвитку економіки та з'ясуємо економічну сутність цього процесу.

Для того, щоб отримати високотехнологічний продукт, який в кінцевому результаті надасть переваг як у розвитку економічного стану окремо взятого підприємства, так і конкретно означеного сектору економіки або цілого економічного комплексу країни, необхідно, насамперед, визначитися у виді, напрямку такого нововведення та змодельювати його

плановий кінцевий результат. Якщо потреби розвитку суспільства та економіки дають можливість окреслити напрямок здійснення інноваційної діяльності, то ключовим моментом реалізації цього напрямку постає питання його регулювання або іншими словами - другий компонент (інноваційна політика), а саме: яким способом буде здійснено це нововведення, що необхідно взяти за аксіому при його впровадженні, яких принципів та методології регулювання інноваційної діяльності слід дотримуватися тощо.

Так, до елементів інноваційної політики можливо віднести обґрунтування концепції, стратегічної мети, принципів, на яких вона ґрунтується, та засобів її реалізації [4]. Світова практика пропонує цілу низку економічних інструментів інноваційної політики за допомогою яких здійснюється управління інноваційними процесами як на макро-, так і на мікрорівнях. У своїй більшості всі вони спираються на залучення значного обсягу фінансових ресурсів, однак у кожному окремому випадку мають певні специфічні особливості. У зв'язку з цим виникає необхідність в обґрунтованому свідомому виборі тих з них, які є найбільш ефективними та гнучкими щодо умов діяльності вітчизняної інноваційної сфери [5]. Це свідчить про те, що вибір інноваційних елементів та інструментів державної інноваційної політики передбачає глибокий взаємозв'язок з підсистемами управління інноваційною діяльністю, до яких відносяться прогнозування (результатом якого є створення моделі такої діяльності), програмування, створення відповідної інфраструктури та державного регулювання. Остання здійснюється за допомогою економічних, правових, організаційних та адміністративних важелів. Найважливішу роль відіграють бюджетна, податкова, кредитна, амортизаційна та кадрова політика [5] (рис. 2).

Такої позиції дотримується Т.О.Франчук [5], коли розглядає інноваційну політику з позиції державного управління процесом створення сприятливих умов для інноваційної діяльності, формування інноваційних ідей і проектів, конструювання науково-дослідних зразків нововведень, їх освоєння і просування на ринок. До нововведень належить новітня техніка і технології, сучасні виробничі процеси, наукові, організаційні, управлінські ноу-хау та інші новинки.

Також згідно концепції розвитку ринкової економіки нашої країни досягнення ефективного постійного й стабільного економічного, соціального, наукового та культурного розвитку забезпечується управлінською, плановою й контрольною діяльністю міністерств, державних комітетів та інспекцій держави та включає втручання в діяльність підприємств та інших господарюючих суб'єктів, тобто зазначається наявність та важливість державного регулювання в процесі впровадження інноваційної політики в систему економічного комплексу країни.

В підтвердженні цього, Н.В. Сапа [6, с. 180] визначає інноваційну політику, як діяльність державних органів і самодіяльних організацій громадянського суспільства з визначення, захисту та реалізації потреб та інтересів суспільства у виробленні й використанні інноваційного продукту

владними засобами, тобто організацією, регулюванням та контролем інноваційної діяльності й управління нею.

Державна інноваційна політика за своєю змістовною сутністю передбачає наявність елементів організації, регулювання та контролю при здійсненні інноваційного процесу у всіх сферах соціально-економічних розвитку країни.

Рис. 2. Взаємозв'язок державної інноваційної політики з підсистемами управління інноваційною діяльністю

Таким чином, центральне місце в системі прямого державного впливу на інноваційну діяльність займає фінансування НДДКР інноваційних проектів із державних коштів. Система фінансування інноваційної діяльності є складовою частиною державної інноваційної політики [7, с.70].

Висновки. Для підвищення результативності від реалізації будь-якого товару, у тому числі – і інноваційного, має бути розроблена та реалізована така економічна політика держави, яка в умовах існуючого макросередовища підвищить його конкурентоспроможність, буде відповідати потребам

внутрішнього та зовнішнього ринку, забезпечить його стійке фінансування та подальший ефективний розвиток.

Такий підхід передбачає, що державна інноваційна політика повинна будуватися на принципах, які забезпечать можливість реалізації не тільки інноваційних науково-технологічних цілей в розвитку економічного комплексу країни (що переважно існує на даний момент), а також – і реалізації виробничих або промислових інноваційних цілей. Тобто державне регулювання інноваційними процесами має передбачати розробку єдиної науково-технологічно-промислової політики.

Таким чином, інновація завжди має чітку орієнтацію на кінцевий економічний результат, розглядається як складний процес, що забезпечує технологічний, соціально-економічний ефект від можливих умов її втілення, та регулюється основним суб'єктом формування цього процесу – державою.

Перелік посилань

1. Александрова В.П., Скрипченко М.І., Федулова Л.І. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України / В. П. Александрова, М. І. Скрипченко, Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. - 2007. - № 2. - С. 9-27.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Урядовий кур'єр від 07.08.2002 - № 143.
3. Санто Б. Инновация как средство экономического развития: Пер. с венг./ Б.Санто – М.: Прогресс, 1990.– 296 с.
4. Климко І.О. Стимулювання інноваційної діяльності підприємства. [Електронний ресурс] /І.О.Климко// - Режим доступу: http://www.bdpu.org/scientific_published/conf021009/articles/Section_1/Klimko.pdf
5. Франчук Т. О. Автореф. Канд. Екон. Наук: 25.00.02 – Механізми державного управління / Т. О Франчук.; Національна академія державного управління при Президентіві України, м. Київ. — К., 2008. — 18 с.
6. Сапа Н.В. інноваційний механізм як фактор досягнення сталого розвитку українського суспільства / Н.В.Сапа // Гуманітарний вісник ЗДІА. Випуск 39. – 2009. - С. 174-183.
7. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Мозіль О.І., Ткачук І.Г. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. / І.І.Цигилик, С.О., Кропельницька, О.І Мозіль., І.Г. Ткачук – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 128 с.

Петровская И.П.

преподаватель НТУУ «КПИ»

Филобоченко В.В.

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

В статье проанализированы проблемные вопросы инновационного развития Украины и определены аспекты государственного регулирования процессом инновационного развития экономики и выяснено экономическую сущность этого процесса.

Ключевые слова: государственная инновационная политика, инновация, нововведение, государственное регулирование.

Petrovska I.P.
senior lecturer of NTUU «KPI»
Filobochenko V.V.
student of FMM NTUU «KPI»

STATE REGULATION IN THE INNOVATION DEVELOPMENT

In the article the problem questions of innovative development of Ukraine are analysed and the aspects of government control are certain by the process of innovative development of economy and economic essence of this process is found out.

Keywords: state innovation policy, innovation, innovation, government regulation.

Скакун Л. А.
асистент Вінницького національного аграрного університету (ВНАУ)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті перераховано звітно-інформаційні потреби інвестора, досліджено їх відповідність даним діючої фінансової звітності, на основі чого сформульовано необхідність розкриття нефінансової інформації у складі звітності. Обґрунтовуються пропозиції щодо удосконалення фінансової звітності підприємств сільськогосподарської галузі, з метою розвитку інвестиційних процесів.

Ключові слова: фінансова звітність, інвестор, інвестиції, фінансова інформація, нефінансова інформація, агропромисловий комплекс.

Вступ. Відсутність фінансового ринку в Україні робить фінансову звітність непотрібною для зовнішніх користувачів, окрім державних органів контролю і статистики [3], адже за законом руху капіталів, вони рухаються у сфері діяльності з найбільшою прибутковістю [3], тому відсутність коштів для виробництва конкурентноспроможної продукції призведе до витіснення підприємства з ринку товарів та послуг, як неконкурентноспроможного.

Особливості формування фінансової звітності, факт забезпечення нею рівня інформування користувача, ряд недоліків та переваг історичного створення та сучасного стану фінансової звітності сільськогосподарських підприємств вивчають ряд вчених: Л. М. Біла, Л. В. Бура, Ф. Ф. Бутинець, І. В. Буфатіна, В. М. Жук, І. В. Колос, І. Лавріненко, В. С. Лень, Ю. Я. Лузан,